
EN ANDEN VINKEL

Marts 2023

Af Pia Stevn, bestyrelsesformand

OPHOLDS- STEDER FOR BØRN OG UNGE

**-Et kærligt og professionelt
alternativ til hjemmet**

Sager om institutionssvigt er der nok af. Jeg brænder for at fortælle en anden side af historien, hvor det langt hen af vejen kan lykkes at give børn og unge bare noget af det fundament, andre får i eget hjem, og som gør, at de er bedre rustet til at klare sig i livet senere hen.

Pia Stevn

Min fortælling har til formål at skabe lidt mere indsigt i, hvad vi i Danmark har opbygget for de børn og unge, der har fået en svær start i livet.

Jeg er som bestyrelsesformand i Fonden Hedehuset kommet tæt på det, der for en periode er et alternativ til hjemmet for børn og unge. De, der ikke kan bo i eget hjem hos forældrene, og som oftest er anvist eller fjernet fra hjemmet af myndighederne.

Fonden Hedehuset har 3, snart 4 opholdssteder for børn og unge udover bo- og beskæftigelsestilbud til voksne. Her, som formentlig på en række andre lignende tilbud, er der nogen, der kæmper for at skabe det bedste alternativ til disse børn og unge. Nogen, der har hjertet på rette sted sammen med en høj og alsidig faglighed. Nogen, der gør en indsats, som rækker ud over det sædvanlige, til trods for, at der ved gud er mange bump på vejen.

HVILKE BØRN OG UNGE LANDER HER?

De har af forskellige årsager været udsat for svigt i hjemmet, eller forældrene kan ikke håndtere de særlige behov, barnet har.

Børn og unge, der har været udsat for omsorgssvigt, har forskellige og tiltagende, svære psykiske lidelser, følger efter trafikuheld mv., ofte kombineret med angst, depressioner, selvskader mv. De "bærer på en tungere rygsæk" og er langt mere behandlingskrævende end tidligere, og som psykiatrien tidligere tog sig af, men ikke mere har ressourcer til. Børn og unge, der også kan have været anbragt andre steder, i familiepleje eller opholdssteder, før de kommer til os.

Men hvert barn, vi har her, er først og fremmest et menneske. Jeg har lagt mærke til, at det er meget vigtigt for personalet gang på gang at fremhæve, at vi ikke kun skal se diagnosen, men det barn/den unge, vi skal modtage, hvilket handler om at lytte og være nysgerrig på personen OG de særlige behov for at vurdere, om vi reelt kan gøre en positiv forskel for dette menneske.

ET PAR INDTRYK – SET INDEFRA

På vej ind i et af opholdsstederne, et rummeligt, ældre hus, møder jeg et par drenge, der kravler i træer i den gamle have. En kammerat er inviteret med hjem fra skole. En pædagog holder sig i baggrunden, men er alligevel tæt på, hvis der

skulle opstå en situation, der kræver hjælp. En teenager snakker med pedellen ude ved et stendige, der ligger op af grunden. Vedkommende skal hjælpe med at sætte sten på plads, som han dagen forinden i et raserianfald har kastet rundt med (under opsyn af personalet). Samtalen handler om en konflikt med hans far, hvilket udløste vreden. Nu er der ro på og anledning til at få vendt det, der var svært.

I entreen er væggene fyldt med børnenes farverige kollager, der med udtryk og tekster vidner om alle de følelser og oplevelser, der er her. I dagligstuen hygges, snakkes, spilles, tegnes, laves lektier, håndteres småkonflikter mv. Lidt tilbagetrukket snakker en pædagog med en af pigerne, der har ondt i ryggen og sover dårligt. Pædagogen snakker med hende om at forsøge at reducere spilletimerne og lægge mobilen væk et stykke tid, før hun skal sove. På et værelse sidder et barn på 9 år, der lige er flyttet ind, på gulvet sammen

med en pædagog og samler møbler til sit nye værelse og snakker om, hvordan værelset skal indrettes og om det at skulle skifte skole til en skole, der ligger tættere på opholdsstedet.

I køkkenet åbner en teenager køleskabet adskillige gange, beklager sig over udvalget, inden hun bestemmer sig for at gøre et større indhug i spegepølsen. Imens snakker hun med pædagogen om, hvordan hun skal holde sin fødselsdag, om de skal spørge far, måske farmor, om de vil med.

Jeg mærker overalt respekt og omsorg for barnet og en positiv familier stemning, hvor der findes masser af humor, glæde og styrke til at VILLE det her.

KÆRLIGT, OMSORGSFULDT - OG PROFESSIONELT

Kan personalet erstatte forældre? Nej, det er ikke muligt, ej heller intentionen.

Personalet skal både kunne give en masse omsorg og kærlighed – og samtidig holde hovedet koldt, der hvor følelserne nemt tager over for os forældre. Personalet skal kunne holde roen og professionaliteten, når et barn skal have støtte, hvis det reagerer aggressivt, lukker sig inde i sig selv eller ikke mere kan se en mening med sit liv. Dagligdagen på opholdsstedet vidner både om, at det skal fungere som et kærligt og omsorgsfuldt hjem med helt almindelige gøremål, samtaler, støtte og omsorg, og samtidig er der en forpligtelse til at lave en specifik socialpædagogisk indsats med en personlig plan, måling, opfølgning og evaluering for hvert barn, som personalet skal stå til regnskab for.

Noget af en opgave at få disse to ting til at hænge sammen? Ja, helt klart!

Jeg erfarer gang på gang i min kontakt med personalet og opholdsstederne, at barnet altid står i centrum, og at her arbejder virkelig dygtige mennesker med hjertet på rette sted kombineret med en fantastisk anvendt faglighed og et nært samarbejde med kolleger og ledelse. Uanset alle de udfordringer, der dukker op forskellige steder fra, er jeg aldrig i tvivl om, at der altid tages hensyn til, hvad der er bedst for barnet. Her arbejder mennesker, der har noget på sinde, og som har fokus på at gøre en forskel for de børn og unge, de arbejder med.

SAMARBEJDET MED FORÆLDRENE

Opholdsstedet træder ofte i stedet for noget, der ikke er lykkedes hjemme mellem forældre og barn. Naturligt nok kan forældrene i begyndelsen føle sig magtesløse, utilstrækkelige og have dårlig samvittighed. Måske fyldt med vrede og opgivenhed, måske lettede og håbefulde. Også her kommer barnets tarv først, og i og med at forældrene naturligt kæmper med en masse svære følelser i den her situation, sætter dette ofte samarbejdet med

opholdsstedet på prøve og kræver, at personalet både kan håndtere samarbejdet med forældrene omsorgsfuldt – og tage nogle professionelle valg, der hjælper barnet bedst muligt ift. samvær med forældrene. Opholdsstedet forsøger at inddrage forældrene i barnets hverdag, når der er anledning til det. Taler med barnet om det skal have mor med til frisør, hvem skal vi invitere til din fødselsdag, skal vi lave en mors-/farsdagsgave osv. Forbereder og snakker med barn og forældre om samvær med forældrene, før og efter besøg, får det bearbejdet, støtter og hjælper.

UDFORDRINGERNE

For barnet/den unge kan det være svært at komme ind i rolige og trygge rammer, at mærke nærvær, støtte og omsorg. Som den 27 årige kvinde, der gennem mange år har været en del af "systemet" skriver i den nyligt udkomne bog "Jeg er her jo", er det ikke muligt at modtage omsorg og kærlighed, hvis man ikke har prøvet det igennem de første barndomsår, som ofte løber op til de 8-10 år, før "systemet" sætter ind, desværre alt for sent. At bygge nære og kærlige relationer med den baggrund, er noget af det sværeste, men det disse børn og unge ønsker sig allermest og har behov for. Det kræver en langvarig, tålmodig og vedholdende indsats at bygge en tryghed op, som gør, at barnet får tillid nok til at åbne op for det, der kan give det en bedre hverdag, hjælpe det med de særlige tunge udfordringer og sikre den udvikling, der gør, at barnet får et bedre fundament til at mestre livet.

De regler og påbud, lovgiverne og myndighederne har lavet for at beskytte barnet, bliver af og til en hæmsko for det pædagogiske arbejde. Personalet kan ikke uden videre tilladelser gribe ind i barnets selvbestemmelsesret, f.eks. når barnet/den unge ikke selv kan mærke, at det nok ville være bedre at aflevere mobiltelefonen til pædagogen inden sengetid, for at få en bedre nattesøvn.

Nogle af de børn og unge, der er flyttet ind, har over tid oparbejdet en spillerutine rigtig mange timer i døgnnet. De lider ofte af søvnforstyrrelser, hvilket i høj grad også påvirker deres skolegang. Det kan være et stort dilemma for pædagogerne, når de ikke kan give børnene de samme sunde, faste rammer for udvikling og omsorg, som de kan give deres egne børn derhjemme. Og selvom forældrene, som stadig har forældremyndigheden, giver børn og pædagoger lov til at inddrage telefonen om natten, så har opholdsstedet stadig ikke lov hjemmel til det. Men, igen lykkes det alligevel ofte for de insisterende pædagoger at indgå aftaler med barnet/den unge, som sikrer en god nattesøvn, og dermed en god dag i skolen.

Selvom det oftest lykkes personalet at indgå nogle gode aftaler med de unge uden brug af magt, ja så sker der en sjælden gang fejl. Det er mennesker, der arbejder med mennesker. Det skyldes ofte frustration og afmagt i situationer, hvor pædagogerne i virkeligheden allermest har lyst til at udvise omsorg. Omsorg for det frustrerede barn og hensyn til fællesskabet. Fx situationen, hvor to pædagoger er på udflugt med en lille gruppe børn. Da de skal hjem fra udflugten, nægter en 9 årig dreng, trods adskillige ihærdige forsøg med pædagogiske virkemidler, at sætte sig ind i bussen. Alle andre børn sidder utålmodigt i bussen og venter på at komme hjem, så af hensyn til både den 9 årige og de øvrige børn, ender pædagogen med at løfte drengen stille og roligt ind i bussen. Episoden bliver afsluttet uden yderligere konflikt, men i virkeligheden er der tale om et ulovligt magtindgreb. Som bestyrelsesformand har jeg fået indsigt i nogle af de svære dilemmaer, der er i det alternative hjem. Men endnu vigtigere for mig er det at fremhæve, at fejlene bliver erkendt og talt åbent om,

også på bestyrelsesniveau, for at støtte og hjælpe hinanden i at gøre det endnu bedre og bruge fejlene til at udvikle den fælles faglige og omsorgsfulde tilgang til børnene og de unge. Så selvom medarbejderne laver fejl, må de aldrig stoppe med at handle. For hvis der er noget, de her børn og unge har brug for, så er det voksne, der VIL dem. Også når det er svært, og når det kræver handling.

Før jeg kom ind under huden på Fonden Hedehuset, blev jeg som mange andre forfærdet, når jeg så mediernes dækning af magtindgreb. TV-dokumentarer, som kun har fokuseret på det negative og alle fejlene. Nu vil jeg gerne bidrage til, at flere får kendskab til en anden side af historien. En historie, der vækker glæde, og som gør mig stolt over det kærlige og professionelle personale, der hver eneste dag kæmper for vores udsatte og sårbare børn og unge, deres trivsel og udvikling – og dermed deres fremtid.

*Artiklen er skrevet i samarbejde med
Afdelingsleder Joan Rask, Mitchell Bediako
samt souschef og socialrådgiver Helle Eriksen*

